

Regeringen
103 33 Stockholm

Avdragsrätt för donationer till forskning

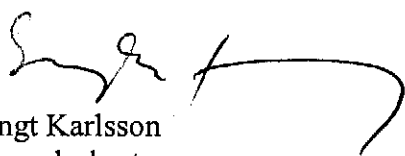
Universiteten och högskolorna är i hög grad beroende av att kunna finansiera delar av sin forskning med stöd av näringslivet. Sådan finansiering uppmuntras av det allmänna. Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) stöder varmt de ambitioner som vid flera tillfällen uttalats av regeringen om att möjliggöra en avdragsrätt för donationer till högre utbildning och forskning. Bl.a. sägs i Budgetpropositionen att:

Som ett led i arbetet med att stärka den ideella sektorn och stimulera forskning vill regeringen stimulera donationer från privatpersoner och företag. Därför tillsätts senast 2008 en utredning för att möjliggöra avdragsrätt för sådana donationer.

Förbundet har själv initierat en utredning av vilka förordningsförändringar som behövs för en sådan ändring. Utredningen, genomförd av länsrättsfiskal Mikael Westberg har resulterat i en rapport och ett förslag om vilka ändringar som snabbt skulle kunna genomföras för att ändra avdragsmöjligheterna för företag för donationer till forskning. Rapporten bifogas. Förbundet är mycket angeläget att avdragsrätten också skall vidgas till privatpersoners stöd till forskning och högre utbildning men överlämnar detta förslag som ett första steg i en förändring.

Det är förbundets förhoppning att detta första steg för att genomföra Regeringens ambitioner snabbt kan komma till stånd och därefter följas av ett andra steg som möjliggör avdragsrätten för privatpersoner.

Enligt uppdrag

Bengt Karlsson
Generalsekreterare

ADRESS	E-MAIL	PHONE	MOBILE	FAX	WEBSITE
Rådmansgatan 72 SE-113 60 Stockholm Sweden	Bengt.Karlsson@suhf.se Helena.Lejon@suhf.se Kerstin.Reithner@suhf.se	+46 8 32 28 53 +46 8 32 05 26 +46 8 32 13 88	+46 708 32 28 53 +46 708 32 05 26 +46 708 32 13 88	+46 8 32 93 70	www.suhf.se

Avdragsrätt för utgifter för forskning och utveckling

SUHF, januari 2008

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Gällande rätt.....	4
2.1	Lagstiftning.....	4
2.2	Förarbeten.....	4
2.3	Praxis.....	5
2.4	Doktrin.....	9
3	Slutsatser.....	11
4	Överväganden.....	12
5	Förslag till ändring av 16 kap. 9 § IL.....	13
5.1	Kommentar till förslaget till ändring av 16 kap. 9 § IL.....	14

1. Inledning

Universiteten och högskolorna är i hög grad beroende av att kunna finansiera delar av sin forskning med stöd av näringslivet. Sådan finansiering uppmuntras av det allmänna. De resurser som ges inom ramen för fakultetsanslag och forskningsråd räcker inte för att möta de krav som ställs på den svenska forskningen (se Pålsson, Svensk Skattetidning 2006, s. 523). Det svenska näringslivet tillhör de mest FoU-intensiva i världen, dock har näringslivets investeringar i forskning och utveckling (FoU) minskat under senare år. År 2005 avsatte företag med minst 50 anställda sammanlagt ca 70,5 miljarder kr, vilket motsvarade 2,64 procent av BNP. År 2004 var motsvarande andel 2,7 procent (se Budgetpropositionen för 2008, prop. 2007/08:1 s. 199). Denna minskning avspeglas bl.a. i den sjunkande trend som märks i antalet nya svenska patentansökningar. Om Sverige även i fortsättningen ska vara en ledande kunskapsnation krävs ökade investeringar i FoU för att bibehålla den höga vetenskapliga kvaliteten i svensk forskning (se a. prop. s. 204). För de företag som bidrar med stöd till forskning och utveckling är det givetvis av avgörande betydelse att avdragsrätt för bidraget medges vid inkomsttaxeringen. Mot bakgrund av ett avgörande från Kammarrätten i Stockholm (dom meddelad den 20 februari 2006 i mål nr 6837-03 gällande Sapa AB) finns det anledning att ta ställning till om kraven för avdragsrätt är för högt ställda. Den centrala frågan härvidlag är vilket krav på samband som ställs mellan bidragsmottagarens forskningsverksamhet och bidragsgivarens näringsverksamhet och om detta krav är i överensstämmelse med vad som åsyftades i samband med att rätten till avdrag för FoU liberaliserades år 1970. Domen från kammarrätten innebär i korthet att ett bolag som bedrev viss industriell tillverkningsverksamhet inte medgavs avdrag för bidrag till Handelshögskolans forskningⁱ eftersom nyttan av forskningen inte kom bolagets kärnverksamhet till del, utan endast var av allmän karaktär och kom bolaget till del vid de skilda

ⁱ Bolaget anförde i målet att den relevanta forskningen var forskning inom marknadsföring, distribution och industriell dynamik, forskning inom entreprenörskap, forskning om varumärkets betydelse, forskning inom finansiering och redovisning, forskning inom rättsvetenskap, forskning inom internationellt företagande samt forskning inom ekonomisk statistik och beslutsstöd.

ekonomiska överväganden som gjordes i näringsverksamheten. Domen överklagades till Regeringsrätten som dock inte meddelade prövningstillstånd.

2. Gällande rätt

2.1 Lagstiftning

Rätten till avdrag för utgifter för FoU regleras i 16 kap. 9 § inkomstskattelagen (1999:1229) (IL). Denna bestämmelse lyder:

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för näringsverksamheten skall dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Bestämmelserna i denna lag om att utgifter för anskaffning av vissa tillgångar skall dras av genom årliga värdeminskingsavdrag tillämpas också på utgifter som avses i första stycket.

2.2 Förarbeten

Lagregleringen av rätten till avdrag för utgifter för FoU tillkom genom att lagförslaget i prop. 1970:135 antogs. Fram till dess medgavs avdrag enbart om utgifterna kunde bedömas som en driftskostnad enligt allmänna regler. Praxis hade varit restriktiv och avdrag hade medgetts endast för målforskning eller för forskning som haft direkt eller påtaglig betydelse för bidragsgivarens intäktsförvärv (a. prop. s. 5). Syftet med lagregleringen var att liberalisera avdragsrätten varvid även grundforskning, dvs. forskning med enbart vetenskapliga syften och utan inriktning på lösning av speciella praktiska uppgifter, skulle bli avdragsgill (a. prop. s. 32). Det var enligt propositionen ett allmänt intresse att företagen i ökad omfattning satsade på den kollektiva forskningen och att en sådan satsning inte hämmades av skattelagstiftningen. Som exempel på forskning som kunde vara avdragsgill enligt den nya regleringen framhölls, förutom teknisk forskning på industrins, jordbrukets och skogsbrukets områden, kommersiell och företagsekonomisk forskning, forskning om arbetspsykologi, arbetshygien och arbetsskydd, personalvård samt informationsteknisk forskning. Föredragande statsrådet konstaterade att, även om en närmare precisering av de många olika slag av forsknings- och utvecklingsarbeten som omfattades av den föreslagna avdragsrätten

inte var praktiskt möjlig, det dock borde framhållas att förslaget ändå förutsatte ett visst samband mellan företagets verksamhet och det utförda forsknings- eller utvecklingsarbetet om kostnaden skulle få dras av. I fråga om detta samband anfördes dock att några absoluta gränsdragningar inte var möjliga att göra. Det torde inte kunna krävas mer än att den skattskyldige hade ett rimligt intresse av det forsknings- eller utvecklingsarbete som skulle bekostas genom näringsverksamheten. Genom kravet på någon form av samband skulle från avdragsrätten uteslutas kostnader för sådan forskning som normalt föll helt utanför området för näringsverksamheten (a. prop. s. 33). I samband med 1990 års skattereform flyttades bestämmelsen till 23 § anvp. 24 kommunalskattelagen (1928:380) (KL). Av förarbetena till denna bestämmelsen framgick att lagstiftaren funnit att den generella utvidgningen av avdragsrätten gett åsyftat resultat, vilket enligt departementschefen bekräftades av rättsfallen RÅ 1973 A 118, RÅ 1976 ref. 105 och RÅ 1987 not. 440, och att det för avdragsrätt endast krävdes att företaget hade ett rimligt intresse av forsknings- och utvecklingsarbetet (prop. 1989/90:110 s. 611 f.). I samband med införandet av IL (prop. 1999/2000:2) fördes bestämmelsen oförändrad över till sin nuvarande placering i 16 kap. 9 § IL.

2.3 Praxis

Mängden rättsfall från Regeringsrätten sedan år 1970 som gällt frågan om avdrag för FoU är tämligen stort. Nedan följer en genomgång av Regeringsrättens avgöranden i vilka frågan om samband mellan bidragsgivarens näringsverksamhet och bidragsmottagarens forskningsverksamhet varit central för utgången i målen.

I RÅ 1976 ref. 105 (förhandsbesked) önskade Stora Kopparbergs Bergslags AB, som bedrev verksamhet bl.a. inom skogsbruk, skogsindustri, lantbruk och kemisk industri, besked om avdrag kunde medges för ett antal forskningsprojekt inom miljövärdens område. Bl.a. skulle bidrag till World Wildlife Fund vidareförmedlas till vetenskapliga undersökningar, upplysning och undervisning, inrättande av naturreservat

samt befrämjandet av hotade djur och växtarter allt i syfte att bevara, vårda och rationellt bevara naturen och de förnyelsebara naturtillgångarna med deras växt- och djurliv. Avdrag medgavs för bidrag till den svenska stiftelsen World Wildlife Fund:s projekt Levande skog. Avdrag vägrades emellertid för bidrag till projekten Utter, Sälen i Östersjön, Rovfågelcentral, Varg samt Linné. Någon närmare motivering av utgången lämnades inte av Regeringsrätten.

I rättsfallet RÅ 1987 not. 440 (förhandsbesked) var frågan om ICA AB hade rätt till avdrag för bidrag som skulle lämnas till Cancerfonden för att användas för forskning inom området cancer-kost-hälsa. I sin motivering fann Regeringsrätten att, när det gäller frågan om vilken grad av samband som fordras mellan företagets verksamhet och forsknings- eller utvecklingsarbetet, det i förarbetena hade uttalats att man för avdragsrätt inte torde böra kräva mera än att den skattskyldige har ett rimligt intresse av det arbete som bekostas genom näringsverksamheten. ICA-koncernen var, konstaterade Regeringsrätten vidare, verksam inom bl.a. områdena livsmedelshandel, produktion av livsmedel och förlagsverksamhet som avsåg bl.a. böcker och tidskrifter i konsumentfrågor. Domstolen fann att en forskning inom det specificerade området cancer-hälsa-kost kunde antas få betydelse för nämnda verksamhet i den mening som avsågs i bestämmelsen om avdragsrätt för utgifter för FoU varför bidraget var avdragsgillt.

Utgången blev den motsatta i det med ICA-målet likartade rättsfallet RÅ 1990 ref. 114 (förhandsbesked). I målet önskade ett fåmansaktiebolag som bedrev bil- och drivmedelsförsäljning besked om avdrag kunde medges för bidrag till en stiftelse som till huvudsakligt ändamål skulle ha att främja forskning vid eller i anslutning till en onkologisk institution inom tumörsjukdomarnas område. Regeringsrätten konstaterade i sina skäl att avdragsrätten liberaliserats och att avdrag medgavs även för grundforskning. Oaktat detta fann domstolen att den forskning till vilken stiftelsen skulle lämna bidrag inte kunde anses ha ett sådant samband med

bolagets verksamhet att bolaget var berättigat till avdrag för donerade medel såsom driftskostnad.

I RÅ 1984 Aa 85 (förhandsbesked) besvarades ASEA AB och Skandinaviska Enskilda Bankens fråga om avdragsrätt förelåg för bidrag till Tekn dr Marcus Wallenbergs Fond för utbildning i internationellt industriellt företagande nekande. Fonden hade enligt sina stadgar som huvudsakligt ändamål att åt svenska män och kvinnor med fallenhet och intresse för internationellt industriellt företagande bereda möjligheter till utbildning inom detta område. Regeringsrätten konstaterade att fondens syfte var att i det hänseende som angavs i ändamålsbestämmelsen främja det svenska näringslivet. Detta syfte ansågs inte vara av sådan karaktär att bidrag till fonden från bolagen skulle anses som driftskostnader varför de inte var avdragsgilla.

I RÅ 1984 Aa 112 (förhandsbesked) önskade Alfa-Laval AB besked om bidrag till en fond vars huvudsakliga ändamål skulle vara att åt svenska män och kvinnor med fallenhet och intresse för forskning om nyföretagande bereda möjligheter till sådan forskning. Regeringsrätten besvarade frågan nekande och anförde att bidrag som bolaget utger till aktuell fond med hänsyn till det angivna ändamålet inte kunde anses utgöra en driftskostnad för sådan forskning som hade eller kunde antas få betydelse för bolagets rörelse.

Även i kammarrätterna har frågan om vilket krav på samband som kan ställas för avdragsrätt för utgifter hänförliga till FoU varit föremål för prövning. Kammarrätten i Stockholm prövade i dom den 23 december 2004 (mål nr 5024-02) huruvida Atlas Copco AB hade rätt till avdrag för bidrag till en stiftelse som skulle grunda Stiftelsen för Mediastudier IMS. Stiftelsen skulle kritiskt granska publicistiska strukturer, strategier och beteenden inom svenska massmedier. Vidare skulle stiftelsen få till stånd en ökad kontinuitet i forskningen kring journalistiken och dess arbetsmetoder. Bolaget hävdade att forskningen kunde få betydelse för bolagets verksamhet, särskilt med beaktande av den uppmärksamhet

media gav åt näringslivet, och att denna forskning var ett viktigt komplement till andra aktiviteter som bolaget ägnade sig åt för att skapa pr och goodwillvärde kring bolaget. Skatteverket, som var av uppfattningen att avdrag skulle vägras, anförde bl.a. att stiftelsens forskning var alltför allmän och saknade en mer konkret anknytning till bolagets verksamhet samt att det enligt myndighetens mening inte fanns något sådant samband, varken direkt eller indirekt, mellan bolagets verksamhet och forskningen att lagtextens krav på samband var uppfyllt. Kammarrätten vägrade avdrag med motiveringen att sambandet mellan bolaget och forskningen var alltför svagt för att motivera avdragsrätt.

I en annan dom från Kammarrätten i Stockholm den 20 februari 2006 (mål nr 6837-03) var frågan om Sapa AB, som var moderbolag i en koncern vars kärnverksamhet utgjordes av tillverkning av aluminium- och plastprodukter, skulle medges avdrag för bidrag till Handelshögskolans partnerprogram. Bolaget gjorde gällande att Handelshögskolans forskning låg inom området för bolagets näringsverksamhet och anförde att denna institution var en mycket viktig kunskapskälla när det gällde utvecklingen av svensk industris affärsutveckling såväl strategiskt som operativt. Forskningen hade enligt bolaget betydelse för dess näringsverksamhet. Bolaget framhöll att forskning inom marknadsföring, distribution och industriell dynamik, forskning inom entreprenörskap, forskning om varumärkets betydelse, forskning inom finansiering och redovisning, forskning inom rättsvetenskap, forskning inom internationellt företagande samt forskning inom ekonomisk statistik och beslutsstöd var särskilt intressanta för bolagets vidkommande. Skatteverket ville att avdrag skulle vägras bl.a. på den grunden att sambandskravet inte uppfyllts. Skatteverket anförde bl.a. att bolaget var ett tillverkande industriföretag och att direkt samband med Handelshögskolans forskning inom det ekonomiska området alltså saknades. Vidare menade myndigheten att, med synsättet att Handelshögskolans forskning borde kunna få betydelse för bolagets verksamhet, alla företag oavsett verksamhetsinriktning skulle vara berättigade till avdrag för bidrag till den institutionen. Skatteverket menade att för avdragsrätt borde krävas ett visst konkret samband mellan

forskningen och näringsverksamheten. Kammarrätten konstaterade att praxis på området fick betecknas som generös och att ett starkare samband än att den skattskyldige skulle ha ett rimligt intresse av det forsknings- och utvecklingsarbete som bekostades inte kunde krävas. Enligt kammarrättens mening borde emellertid sambandet vara starkare än att näringslivet i allmänhet främjas. Domstolen fann vidare att den forskning som bedrevs vid Handelshögskolan inom det ekonomiska området m.m. i och för sig kunde antas skapa nytta för bolaget och koncernen i den löpande verksamheten. Den nytta som därigenom tillfördes fick dock anses vara av allmän karaktär i så måtto att den i allt väsentligt kom bolaget till del vid de skilda ekonomiska överväganden som gjordes i näringsverksamheten. Att forskningen skulle komma koncernens kärnverksamheter till del hade inte kommit fram. Enligt kammarrättens mening var ett sådant allmänt samband, som dessutom kunde sägas föreligga beträffande all slags näringsverksamhet oberoende av dess inriktning, inte tillräckligt för att avdrag skulle kunna medges enligt bestämmelsen om avdrag för utgifter för och information om FoU. Bolaget överklagade till Regeringsrätten som den 6 mars 2007 (mål nr 2519-06) beslutade att inte meddela prövningstillstånd med följd att kammarrättens avgörande stod fast.

2.4 Doktrin

Robert Pålsson menar (Festskrift till Gustaf Lindencrona, 2003, s. 379-390) att praxis visar att ett viktigt syfte vid införandet av FoU-regeln, nämligen att åstadkomma en liberal praxis i fråga om avdrag för FoU-kostnader, har lyckats. Utrymmet för avdrag måste betecknas som stort. Visserligen måste forsknings- och utvecklingsarbetet bedrivas inom ramen av ett område där bidragsgivaren är verksam, men det krävs inga motprestationer från mottagare till bidragsgivare för att avdragsrätt ska föreligga utan även grundforskning accepteras. Vid sin sammanfattning av gällande rätt konstaterar Pålsson dock att kravet på att forskningen ska ligga inom bidragsgivarens verksamhetsområde inte är oproblematiskt. Å ena sidan har det inte någon betydelse om även andra än finansiären får glädje av forskningen. Praxis synes dock, enligt Pålsson, utvisa att en

alltför allmän bestämning av området riskerar diskvalificera från avdrag. Pålsson anser vidare att uttalandet i motiven, om att från avdragsrätt skulle uteslutas kostnader för sådan forskning som normalt föll helt utanför näringsverksamheten, kommit att väga mycket tungt. De gränsdragningsproblem som ibland härigenom uppstår illustreras, enligt Pålsson, bäst av en jämförelse mellan RÅ 1987 not. 440 (ICA-målet) och RÅ 1990 ref. 114 (bil- och drivmedelshandlarmålet). Pålsson menar att rättsfallen visar att tillämpningen av regeln i själva verket handlar mer om subsumtion än om tolkning, dvs. om att bedöma verklighetens beskaffenhet och inordna denna under en tolkad lagregel. I en senare artikel (Svensk Skattetidning 2006, s. 517 f.) har Pålsson kommenterat rättsläget med utgångspunkt i Kammarrätten i Stockholms dom i Sapa-målet. Pålsson ger uttryck för kritik beträffande Regeringsrättens motiveringar i RÅ 1987 not. 440, RÅ 1990 ref. 114 samt RÅ 1976 ref. 105 och menar att domstolen genom att inte motivera sina ställningstaganden i de fallen undandrog sig avgörande kontroll och därmed verklig legitimitet. Det vore enligt Pålsson lämpligt att Regeringsrätten tydliggjorde vilka krav som ska ställas för att ett rimligt intresse ska föreligga. I ljuset av Sapa-domen anser Pålsson att det är angeläget att Regeringsrätten preciserar motivuttalandena med innebörden att forskningen inte behöver vara branschbunden, och mycket väl kan komma andra än bidragsgivaren till godo.

Lennart Staberg (Skattenytt 1993, s. 724 f.) menar att det av praxis framgår att sambandskravet ska bedömas mildt. Utbytet av forskningen behöver inte vara direkt utan kan vara indirekt. Det räcker att utbytet kan förväntas föreligga först på längre sikt. Företaget behöver endast ha ett rimligt intresse av FoU-arbetet. Endast för sådan FoU som ligger helt utanför verksamheten förvägras avdrag. Enbart den omständigheten att ett bidrag har ett visst reklamvärde eller har karaktär av goodwill-gåva medför dock inte avdragsrätt menar Staberg. Vidare menar Staberg att av praxis kan följande slutsatser dras. Avdragsrätt torde i regel föreligga, utan någon egentlig närmare prövning av forskningens betydelse för företaget, när forskningen sker inom den näringgren där företaget har sin

verksamhet. När fråga är om FoU utanför eller gränsande till företagets verksamhetsområde, torde det däremot, enligt Staberg, krävas att företaget kan peka på konkreta omständigheter som gör antagligt att ett utbyte av forskningens resultat kan förväntas. Forskning av helt allmän och grundläggande karaktär – sådan som kan ha betydelse för all näringsverksamhet – kan inte anses ha sådant konkret samband med ett visst företags verksamhet att det motiverar avdragsrätt.

3 Slutsatser

Av bestämmelsen i 16 kap. 9 § IL framgår att utgifter för FoU samt för erhållande av information om sådan är avdragsgilla. Rätten till avdrag förutsätter inte att det är mottagaren av bidraget som utför forskningen utan denne kan, med bibehållen avdragsrätt för donatorn, slussa bidraget vidare till sådan forskning som är avdragsgill för givaren (jfr RÅ 1988 ref. 88). Redan av stadgandets ordalydelse följer dock att det för avdragsrätt krävs att något slag av motprestation kan förväntas till följd av donationen. Något krav på direkt motprestation ställs emellertid inte, utan även bidrag till grundforskning, från vilken direkta motprestationer sällan kan påräknas, är avdragsgilla. I lagtexten anges sålunda att det är tillräckligt att forskningen och utvecklingen har eller kan antas få betydelse för verksamheten. I förarbetena har uttrycket ”betydelse” getts den innebörden att det ska vara tillräckligt att givaren har ett rimligt intresse av den forskning bidraget avser att understödja. Från avdragsgill forskning utesluts enligt lagmotiven härigenom sådan forskning som normalt faller helt utanför området för näringsverksamheten. Vid genomgång av praxis kan dock slutsatsen dras att från det avdragsgilla området utesluts inte enbart sådant som normalt faller helt utanför området för näringsverksamheten. Från avdragsrätt har nämligen även uteslutits sådan forskning som haft ett visst samband med näringsverksamheten. Att så är fallet framgår bl.a. av RÅ 1976 ref. 105, RÅ 1990 ref. 114 samt Kammarrätten i Stockholms dom 2006 i mål nr 6837-03 (Sapa AB). Hur starkt sambandet ska vara för att motivera avdragsrätt förklaras inte närmare av något avgörande från Regeringsrätten. Av nämnda

kammarrättsdom torde dock slutsatsen kunna dras att, i de fall ett direkt samband mellan forskningen och givarens kärnverksamhet föreligger, avdrag utan vidare kan påräknas. Å andra sidan kan konstateras att avdrag enligt kammarrättens synsätt inte är möjligt när sambandet är allmänt och generellt för näringslivet, dvs. såsom sambandet är mellan ekonomisk forskning och alla företags ekonomiska aktivitet. I doktrinen (Staberg i Skattenytt 1993 s. 724) har saken uttryckts så att forskning av helt allmän och grundläggande karaktär, sådan som kan ha betydelse för all näringsverksamhet, inte kan anses ha ett sådant konkret samband med ett visst företags verksamhet att det motiverar avdragsrätt. Det kan således konstateras att den praxis som utvecklats sedan avdragsrätten liberaliserades i början av 1970-talet är strängare än vad som förutsattes i lagmotiven, enligt vilka avdragsrätt skulle föreligga även för grundforskning, och där kommersiell och företagsekonomisk forskning framhölls som exempel på vad som kunde falla inom det avdragsgilla området. Avdrag kan alltså inte utan vidare påräknas i fall där bidragsgivaren vid såväl en objektiv som subjektiv bedömning får anses ha ett rimligt intresse av forskningen och där forskningen under alla förhållanden delvis faller inom området för näringsverksamheten.

4 Överväganden

Det uttalade syftet med reformeringen år 1970 av rätten till avdrag för utgifter för FoU var att liberalisera rättspraxis. Att praxis på området också blivit generösare än tidigare står klart. Forskning och utveckling är ett nationellt intresse och ökade investeringar på dessa områden krävs om Sverige ska kunna bibehålla en position som ledande kunskapsnation. För att tillräckliga resurser ska kunna ges krävs att näringslivet bidrar. Redan idag finansierar näringslivet mest forskning och utveckling, men som framgår av Budgetpropositionen för år 2008 minskar den sektorns satsningar. För att skapa incitament för att näringslivet ska fortsätta och dessutom utöka sitt stöd till FoU är det angeläget att avdragsrätten för sådana bidrag bedöms generöst. Att inte uppmuntra stöd även till FoU på andra områden än ett företags kärnområden förefaller kontraproduktivt i förhållande till målsättningen att Sverige ska vara en ledande

kunskapsnation. Med hänsyn till de ekonomiska lagarna bör det dessutom kunna antas att en näringsidkare inte, annat än i mycket sällsynta fall, bidrar till annan forskning och utveckling än sådan som kan komma näringsverksamheten till nytta (jfr prop. 1970:135 s. 34). Risken för skatteundandragande får alltså bedömas som liten. Praxis framstår således alltjämt som onödigt restriktiv, och det kan dessutom med fog sättas ifråga om avdrag verkligen medges i en sådan omfattning som avsågs år 1970. Mot denna bakgrund är det angeläget att i förhållande till vad som idag medges utöka möjligheten för näringsidkare att få avdrag för utgifter för FoU. Det bör göras tydligt att avdragsrätt ska vara huvudregeln. Detta bör lagtekniskt ske på så sätt att 16 kap. 9 § IL ändras så att det klargörs att gränsen för inte avdragsgilla FoU-bidrag går vid sådan FoU som faller helt utanför området för näringsverksamheten, dvs. genom att den i prop. 1970:135 angivna avgränsningen direkt framgår av lagtexten.

Någon närmare beräkning av de budgetmässiga konsekvenserna av en sådan utökning av rätten till avdrag låter sig inte göras på ett enkelt sätt. Det är dock inte sannolikt att de ekonomiska konsekvenserna för det allmänna skulle bli särskilt dramatiska. I den mån statens finanser skulle drabbas negativt, så förstärks emellertid den gemensamma sektorn till följd av den nytta den ytterligare forskningen och utvecklingen skulle medföra.

5 Förslag till ändring av 16 kap. 9 § IL

Nuvarande lydelse

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för näringsverksamheten skall dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Bestämmelserna i denna lag om att utgifter för anskaffning av vissa tillgångar skall dras av genom årliga värdeminskningssavdrag tillämpas

Föreslagen lydelse

Utgifter för forskning och utveckling ska dras av såvida forskningen och utvecklingen inte faller helt utanför området för näringsverksamheten. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Bestämmelserna i denna lag om att utgifter för anskaffning av vissa tillgångar ska dras av genom årliga värdeminskningssavdrag tillämpas

också på utgifter som avses i första stycket. också på utgifter som avses i första stycket.

5.1 Kommentar till förslaget till ändring av 16 kap. 9 § IL

Av bestämmelsen framgår att avdragsrätt för utgifter för FoU är huvudregeln. Endast i de fall den FoU till vilket det yrkade avdraget är hänförligt faller helt utanför området för näringsverksamheten ska avdrag vägras. Bevisbördan för avdragsrätt åvilar alltjämt den skattskyldige, men vad denne har att visa är således endast att forskningen och utvecklingen inte faller helt utanför området för näringsverksamheten. Endast i de fall den skattskyldige misslyckas med det och det därför står klart att något samband överhuvudtaget inte föreligger mellan näringsverksamheten och den bedrivna forskningen ska avdrag vägras. Något krav på direkt samband mellan forskningen och den skattskyldiges näringsverksamhet uppställs således inte, utan det är tillräckligt att forskningen i förlängningen på något sätt kan antas komma näringsverksamheten tillgodo. Även sådan forskning som är till nytta också för näringslivet i allmänhet och som saknar direkt anknytning till en näringsidkarens kärnverksamhet, såsom för det mesta är fallet med exempelvis företagsekonomisk forskning, ska alltså vara avdragsgill. Alltjämt ska gälla att, om utgifter för viss FoU berättigar till avdrag, också utgifter för att få information om sådan FoU ska vara avdragsgill.